

10

Valtuustoaloite: Koulujen terveystarkastukset jokavuotiseksi (kerran vuodessa) ja terveydenhoitajalle pääsy helpommaksi

MV § 15

Pöytäkirjaan merkittiin nuorisovaltuutettu livari Khaikovitchin esittämä maakunnallisen nuorisovaltuuston seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

"Koulujen terveystarkastukset jokavuotiseksi (kerran vuodessa) ja terveydenhoitajalle pääsy helpommaksi

Perustelut:

- Mielenterveysongelmat ovat kasvussa
- Avun saanti ongelmiin nykyisellään hyvin vaikeaa
- Ongelmien ennaltaehkäisy
- Päihdepalvelujen puute alle 18-vuotiaille tällä hetkellä
- Halutaan pois leimautumisesta
- Kannustaa omasta terveydentilasta huolehtimiseen."

Maakuntavaltuusto:

Maakuntavaltuuston työjärjestyksen 21 §:n mukaisesti maakuntavaltuusto päätti lähettää valtuustoaloitteen maakuntahallituksen valmisteltavaksi.

MH

Kainuun soten hallitus 10.9.2014 § 202:

"Yleistä

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä järjestää kouluja opiskeluterveydenhuollon palvelut valtioneuvoston asetuksen (338/2011) mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksessa säädetään esimerkiksi lakisääteisistä laajoista ja määräaikaisista terveystarkastuksista sekä terveysneuvonnasta. Nämä muodostavat terveydenhuollon näkökulmasta rungon lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseen. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat osa laajempaa oppilashuoltotyötä, joka kuuluu kaikille kouluyhteisössä toimiville aikuisille. Oppilashuoltoa tehdään yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltoon sisältyy myös

koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti.

Laaja terveystarkastus toteutetaan ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla. Laajaan terveystarkastukseen sisältyy terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastukset. Huoltajan kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastuksen sisällytetään opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Määräaikaiset terveystarkastukset toteutetaan toisella, kolmannella, neljännellä, kuudennella, seitsemännellä ja yhdeksännellä vuosiluokalla kouluterveydenhuollossa. Opiskeluterveydenhuollossa tarkastukset toteutetaan ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

Terveystarkastuksessa selvitetään tarkastettavan ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia haastattelulla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. Perheen hyvinvointia selvitetään haastattelulla. Tarkastettavien toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon kehitystason edellyttämällä tavalla. Arvio terveydentilasta ja mahdollisesta jatkotutkimuksen, tuen ja hoidon tarpeesta tehdään yhdessä tarkastettavan ja tämän ikävaiheen mukaisesti myös huoltajien kanssa. Tarkastukset sisältävät ikätasoisia terveysneuvontaa joka tukee ja edistää itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja, hyvää fyysistä toimintakykyä ja mielenterveyttä sekä ehkäisee koulukiusaamista.

Tarkastukset toteutetaan ajanvarauksella ja oppilaat/opiskelijat kutsutaan tarkastukseen vuosittain. Oppilas/opiskelija voi myös varata ajan tarvittaessa.

Jokaisella koululla on nimetty terveydenhoitaja, johon on mahdollista saada yhteys puhelimitse/Wilman kautta tai erikseen sovittuna vastaanottoaikana.

Oppilaiden ja opiskelijoiden terveystarkastusten lisäksi asetuksessa suunnataan huomiota opiskeluympäristöön. Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus pyritään tarkastamaan kolmen vuoden välein yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden/opiskelijoiden, terveystarkastajan, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken.

Kouluterveydenhuollossa toimii tällä hetkellä lisäksi kolme psykiatrista sairaanhoitajaa (ns. miekkarit) perustason mielenterveystyössä. Heidän työn tavoitteena on ehkäistä ja puuttua varhain oppilaiden psyykkiseen oireiluun ja huolenaiheisiin, sekä antaa vanhemmille ja kouluille keinoja tukea oireilevia oppilaita.

Käynnissä olevat kehittämistoimet ja -tarpeet

Hyvinvointi hakusessa, riippuvuus riskinä – hankkeessa kehitetään

nuorten päihdepalveluita Kainuun alueelle. Hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä päihdeongelmia, lisätä henkilöstön päihdeosaamista ja kehittää toimiva hoitoketju. Hanke päättyy vuoden 2015 aikana.

Kouluterveydenhuollon resurssit ovat terveydenhoitajan työn osalta suositusten mukaiset, lääkärin resursseissa on vajausta. Opiskeluterveydenhuollon resursseissa on jonkin verran vajausta sekä terveydenhoitajien että lääkäreiden osalta. (ks. tarkemmin Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Kainuun soten hallitus 20.8.2014 § 175, liite 2). Osaltaan lasten ja nuorten terveyden edistämistä kehitetään Kainuussa sähköisten palveluiden avulla. Esimerkiksi Kainuun Omasote -palvelu tukee ja kannustaa oman terveyden seurantaan.

Vuosien 2014 ja 2015 talousarvioiden valmisteluissa on arvioitu, että Kajaanin seudulle tarvittaisiin psykiatrisen sairaanhoitajan lisäresurssi nuorten perustason mielenterveystyöhön. Myös hankkeiden toimintojen vakinaistamiseen ei ole viime vuosina ollut käytettävissä taloudellisia lisäresursseja. Hankkeen päättymiseen liittyen on arvioitu, että lasten ja nuorten päihdepalveluiden vahvistaminen edellyttäisi työparin resurssilisäystä.

Kainuun soten jäsenkuntien viime vuosina antama tiukka taloudellinen raami ei ole mahdollistanut kaikkien tarpeellisiksi arvioitujen lisävakanssien perustamista.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmia on käsitelty Kainuun soten hallituksessa ja yhtymävaltuustossa jo aikaisemmin (ks. yhtymävaltuusto 11.2.2013 § 11).

Yhteenveto

Aloitteessa mainitut jokavuotiset terveystarkastukset sisältyvät jo nykyisellään vuosittain kouluterveydenhuoltoon (1.-9. lk.) joko laajoina tai määräaikaisina terveystarkastuksina. Poikkeuksen tähän muodostaa opiskelijaterveydenhuolto, jossa terveystarkastus toteutuu ensimmäisenä opiskeluvuotena. Terveystarkastusten toteutumista seurataan ja tällä hetkellä toiminnan haasteina ovat esimerkiksi henkilöstöresurssien saatavuus opiskeluterveydenhuollossa.

Aloitteessa esitettyjen tarkastusten laajentamiseen ja lisäämiseen opiskelijahuollossa toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille ei ole tällä hetkellä resursseja.

Aloitteessa mainitut perustelut ovat tärkeitä. Tällä hetkellä valmisteilla olevassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on useita kehittämiskohteita ja konkreettisia menetelmiä, millä aloitteessa mainittuihin ongelmiin pyritään vastaamaan. Tällainen on esimerkiksi

moniammatillisten ja monialaisten yhteistyökäytäntöjen kehittäminen (oppilas- ja opiskelijahuolto). Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki vahvistaa niin ikään koululaisten ja opiskelijoiden mahdollisuuksia saada tukea ja apua yhä varhaisemmassa vaiheessa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain velvoitteiden täyttäminen on sekä Kainuun soten että jäsenkuntien vastuulla. Laki varhentaa lasten ja nuorten avunsaantia (hoito- ja palvelutakuu) ja siirtää näin painopistettä ongelmien ehkäisyyn.

Liite:

Kainuun liiton kirje ja maakuntavaltuustoaloite

Liite nro: 3

Puolangan kunnan edustaja ei osallistu tämän asian käsittelyyn.

Lisätietoja asiasta antaa tulosyksikön päällikkö Maila Moilanen, puh. 044 797 0154, perhepalvelujohtaja Matti Heikkinen, puh. 044 750 2424 tai kuntayhtymän johtaja Maire Ahopelto, puh. 044 777 3033. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Kuntayhtymän johtajan ehdotus:

Hallitus päättää antaa oheisen vastauksen Kainuun liitolle nuorisovaltuutettu livari Khaikovitchin 16.6.2014 esittämään maakunnallisen nuorisovaltuuston aloitteeseen ”koulujen terveystarkastukset joka-vuotiseksi (kerran vuodessa) ja terveydenhoitajalle pääsy helpommaksi”.

Hallitus:

Hyväksyi."

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää antaa Kainuun soten hallituksen päätöksen asiasta vastauksena nuorisovaltuutettu livari Khaikovitchin valtuustoaloitteeseen.

Maakuntahallitus saattaa Kainuun soten hallituksen päätöksen maakuntavaltuustolle tiedoksi ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee aloitteen loppuun käsitellyksi.

Maakuntahallitus: